

*Kuratorium
Oświaty
w Poznaniu*

**REGULAMIN
WOJEWÓDZKIEGO KONKURSU
PRZYRODNICZEGO
DLA UCZNIÓW SZKÓŁ PODSTAWOWYCH
WOJEWÓDZTWA WIELKOPOLSKIEGO
W ROKU SZKOLNYM 2016/2017**

Dział I
PRZEBIEG POSZCZEGÓLNYCH ETAPÓW KONKURSU

Rozdział 1
INFORMACJE OGÓLNE

- §1. Organizatorem konkursu jest Wielkopolski Kurator Oświaty.
- §2. Wielkopolski Kurator Oświaty w zarządzeniu wydanym w danym roku szkolnym wyznacza pracowników wspomagających organizację i przebieg konkursów w województwie wielkopolskim oraz terminy przeprowadzania poszczególnych etapów konkursów.
- §3. Przewodniczącą Wojewódzkiej Komisji Konkursu Przyrodniczego dla uczniów szkół podstawowych jest pani Ewa Zaran-Jaszczak, nauczyciel Szkoły Podstawowej nr 1 w Zespole Szkół nr 9 w Poznaniu, ul. Hezjoda 15, 60-461 Poznań, tel. 61 222 37 29, 501 956 237, ewa.zaran-jaszczak@sp1.poznan.pl
- §4. 1. Konkurs składa się z 3 etapów:
- 1) szkolnego,
  - 2) rejonowego,
  - 3) wojewódzkiego.
- §5. Merytorycznie konkurs obejmuje wiedzę i umiejętności zawarte w podstawie programowej kształcenia ogólnego z przyrody w szkole podstawowej (*Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 27 sierpnia 2012 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół* – Dz. U. z 2012 r., poz. 977, z późn. zm.) poszerzone o zagadnienia szczegółowe omówione w §47 i §48 niniejszego regulaminu.
- §6. Na poszczególnych etapach konkursu uczniowie rozwiązują test konkursowy, który składa się z zadań otwartych i zamkniętych.
- §7. Udział uczniów w eliminacjach konkursowych jest dobrowolny.
- §8. Uczeń przystępujący do poszczególnych etapów konkursu zobowiązany jest do posiadania ważnej legitymacji szkolnej oraz przyborów geometrycznych wymaganych w szkole podstawowej.
- §9. Organizacja konkursów uwzględnia potrzeby osób niepełnosprawnych oraz przewlekle chorych poprzez dostosowanie warunków przeprowadzenia konkursu do potrzeb ww. uczestników konkursu (dostosowanie nie może naruszać zasad samodzielnej pracy uczestnika konkursu). Warunkiem uwzględnienia tych potrzeb jest uzyskanie zgody przewodniczącego Wojewódzkiej Komisji Konkursowej w terminie do 5 października 2016 r.
- §10. Podczas trwania konkursu uczeń pracuje samodzielnie, zachowuje spokój i nie zakłóca w żaden inny sposób przebiegu konkursu (nie opuszcza wyznaczonego mu w sali miejsca, nie porozumiewa się z innymi uczestnikami, nie wypowiada uwag i komentarzy, nie zadaje pytań dotyczących zadań konkursowych, nie korzysta z żadnych niedozwolonych materiałów, w tym kalkulatora i środków łączności, w tym telefonów komórkowych).
- §11. W szczególnych przypadkach uczeń może opuścić salę, w której rozwiązuje test konkursowy, w każdym czasie po poinformowaniu o swoim zamiarze komisji konkursowej i oddaniu pracy konkursowej przewodniczącemu komisji. Wydarzenie to zostaje odnotowane w protokole przeprowadzenia konkursu.

- §12. Uczestnik konkursu, który ukończył pracę przed wyznaczonym czasem, pozostaje w sali na swoim miejscu.
- §13. W przypadku stwierdzenia przez komisję naruszenia przez ucznia zasad regulaminu konkursu przewodniczący Komisji Konkursowej przerywa jego pracę i nakazuje opuszczenie sali, co odnotowuje w protokole przeprowadzenia konkursu.
- §14. Nie przewiduje się dodatkowego postępowania konkursowego dla uczestników, którzy w wyznaczonym terminie nie przystąpią do danego etapu konkursu.
- §15. Za zapewnienie opieki i bezpieczeństwa uczniom/uczestnikom etapu szkolnego, rejonowego i wojewódzkiego odpowiada dyrektor szkoły, do której uczęszcza uczeń (w drodze na konkurs, w czasie jego trwania i w drodze powrotnej do szkoły).
- §16. W pracach komisji etapu szkolnego, rejonowego i wojewódzkiego mogą uczestniczyć w charakterze obserwatorów wizytatorzy Kuratorium Oświaty w Poznaniu.
- §17. Dokumentacja związana z przebiegiem poszczególnych etapów konkursów, po ich zakończeniu jest porządkowana, zabezpieczana i przechowywana przez 5 lat w szkole - miejscu przeprowadzenia danego etapu lub w szkole wyznaczonej przez przewodniczącego Wojewódzkiej Komisji Konkursowej.
- §18. Wielkopolski Kurator Oświaty wydaje laureatom i finalistom zaświadczenia zgodnie z § 5 ust. 1 *rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 29 stycznia 2002 r. w sprawie organizacji oraz sposobu przeprowadzania konkursów, turniejów i olimpiad (Dz. U. z 2002 r. Nr 13, poz. 125, z późn. zm.)*.
- §19. Regulamin konkursu nie może ulegać zmianom po jego ogłoszeniu i opublikowaniu na stronach internetowych Kuratorium Oświaty w Poznaniu w danym roku szkolnym.
- §20. Testy z poszczególnych etapów konkursu zostaną opublikowane na stronie internetowej Kuratorium Oświaty w Poznaniu w ciągu 7 dni roboczych od daty przeprowadzenia konkursu.
- §21. Wszelkie informacje na temat konkursów przedmiotowych organizowanych na terenie województwa wielkopolskiego, w szczególności zarządzenia Wielkopolskiego Kuratora Oświaty w sprawach konkursów, miejsca przeprowadzania etapu rejonowego i wojewódzkiego oraz ostateczne wyniki etapu wojewódzkiego będą przekazywane zainteresowanym poprzez publikowanie ich na stronie internetowej Kuratorium Oświaty w Poznaniu w zakładce *Konkursy/Konkursy przedmiotowe w roku szkolnym 2016/2017*.

Rozdział 2

ETAP SZKOLNY

- §22. Etap szkolny odbędzie się w dniu **24 listopada 2016 r. (czwartek) o godz. 13⁰⁰** w szkołach, które zgłosiły do Kuratorium Oświaty w Poznaniu zamiar uczestnictwa w Konkursie **do 5 października 2016 r. poprzez wypełnienie formularza on-line**.
- §23. Za organizację i przeprowadzenie etapu szkolnego każdego z konkursów odpowiada dyrektor szkoły oraz powołana pisemnie przez niego Szkolna Komisja Konkursowa, w której skład wchodzi przewodniczący i co najmniej dwóch nauczycieli, w tym przynajmniej jeden o specjalności zgodnej z przedmiotem konkursu. W szczególnych przypadkach, jeżeli do konkursu przystępuje mniej niż 10 uczniów, dyrektor szkoły może powołać komisję 2-osobową.
- §24. Szkolna Komisja Konkursowa wykorzystuje testy przygotowane przez osobę wyznaczoną przez Wielkopolskiego Kuratora Oświaty.
- §25. Czas przeznaczony na rozwiązywanie zadań wynosi **60 minut**.

§26. Do etapu rejonowego konkursu kwalifikuje się uczeń, który na etapie szkolnym otrzymał minimum **30 na 40** możliwych punktów.

§27. 1. Do zadań dyrektora szkoły należy:

- 1) zapoznanie uczniów, rodziców i nauczycieli z *Regulaminem Wojewódzkiego Konkursu Przyrodniczego dla uczniów szkół podstawowych województwa wielkopolskiego w roku szkolnym 2016/2017*,
- 2) zgłoszenie szkoły do udziału w konkursie, **nie później niż do 5 października 2016 r.** poprzez wypełnienie *formularza on-line*. **Adres dostępu do formularza zostanie wysłany na adresy e-mailowe szkół podstawowych województwa wielkopolskiego** (podanych w SIO), **na 7 dni wcześniej, tj. 28 września 2016 r.,**
- 3) uzyskanie oświadczeń rodziców o akceptacji *Regulaminu Wojewódzkiego Konkursu Przyrodniczego dla uczniów szkół podstawowych województwa wielkopolskiego w roku szkolnym 2016/2017* i wrażeń zgody na publikowanie danych osobowych dziecka (uczestnika konkursu) oraz jego wyników na poszczególnych etapach konkursów według wzoru stanowiącego **załącznik nr 1** (*oświadczenia należy przechowywać przez 5 lat w szkole - miejscu przeprowadzenia etapu szkolnego*),
- 4) odebranie, **na dzień przed konkursem**, testu oraz schematu oceniania, przesyłanych drogą elektroniczną przez Kuratorium Oświaty w Poznaniu na adres e-mailowy szkoły, podany przez dyrektora w *formularzu on-line*,
- 5) powielenie, zabezpieczenie i przechowywanie ww. materiałów konkursowych z zachowaniem tajemnicy służbowej,
- 6) pisemne określenie zadań przewodniczącego i członków Szkolnej Komisji Konkursowej, tj. opracowanie zasad kodowania prac etapu szkolnego, sprawdzenie i ocena wszystkich prac konkursowych zgodnie z kryteriami opracowanymi przez autora testu (każda praca powinna być czytelnie podpisana przez osobę sprawdzającą pracę), rozkodowanie prac po ich sprawdzeniu, sposób przekazania prac uczniom dyrektorowi szkoły itd.
- 7) przeprowadzenie konkursu zgodnie z *Regulaminem Wojewódzkiego Konkursu Przyrodniczego dla uczniów szkół podstawowych województwa wielkopolskiego w roku szkolnym 2016/2017*, w tym zapewnienie warunków samodzielnej, spokojnej pracy uczestnikom,
- 8) ogłoszenie wyników etapu szkolnego konkursu w formie komunikatu, w wersji papierowej lub elektronicznej w ciągu 3 dni roboczych od daty przeprowadzenia etapu szkolnego konkursu w dostępny dla uczniów i rodziców (prawnych opiekunów) sposób,
- 9) wypełnienie protokołu on-line, w terminie do 7 dni od daty przeprowadzenia etapu szkolnego. Dane osobowe uczniów wprowadzone do protokołu stanowią *Bazę Konkursową*. Adres dostępu do protokołu on-line zostanie wysłany na adresy e-mailowe szkół podstawowych uczestniczących w konkursie wraz z testem etapu szkolnego. Wypełnione protokoły on-line po wyznaczonym terminie nie będą brane pod uwagę. Dyrektor szkoły przyjmuje odpowiedzialność za prawidłowość wprowadzonych danych osobowych ucznia do *Bazy Konkursowej*,
- 10) gromadzenie, przechowywanie i zabezpieczenie dokumentacji konkursowej obejmującej: listy uczestników konkursu, powołanie Szkolnej Komisji

Konkursowej, prace konkursowe uczniów, protokół z prac Szkolnej Komisji Konkursowej i inne dokumenty.

Rozdział 3 ETAP REJONOWY

- §28. Etap rejonowy *Wojewódzkiego Konkursu Przyrodniczego* odbędzie się w dniu **16 lutego 2017 r. (czwartek) o godz. 13⁰⁰**.
- §29. Etap rejonowy przygotowują i przeprowadzają zgodnie z harmonogramem Rejonowe Komisje Konkursowe powołane przez dyrektorów Delegatur w Kaliszu, Koninie, Lesznie i Pile oraz dyrektora Wydziału Rozwoju Edukacji Kuratorium Oświaty w Poznaniu, którzy działają w imieniu Wielkopolskiego Kuratora Oświaty. Adresy szkół, w których będą przeprowadzane etapy rejonowe zostaną opublikowane na stronie internetowej Kuratorium Oświaty w Poznaniu w zakładce *Konkursy/Konkursy przedmiotowe w roku szkolnym 2016/2017* na 3 tygodnie przed terminem konkursu.
- §30. Czas przeznaczony na rozwiązanie zadań wynosi **60 minut**.
- §31. Do etapu wojewódzkiego kwalifikuje się uczeń, który otrzymał na etapie rejonowym minimum **32 na 40** możliwych do zdobycia punktów.
- §32. 1. Do zadań przewodniczącego Rejonowej Komisji Konkursowej należy:
- 1) odebranie, na 1 dzień przed etapem rejonowym konkursu, testów wraz ze schematem oceniania, z Kuratorium Oświaty w Poznaniu (Wydział Rozwoju Edukacji) lub właściwej terytorialnie Delegatury Kuratorium Oświaty w Poznaniu; zabezpieczenie i przechowywanie ww. materiałów,
  - 2) przeprowadzenie kodowania prac konkursowych uczestników,
  - 3) zapewnienie uczestnikom odpowiednich warunków pracy, przestrzeganie ustalonych zasad organizacyjnych i regulaminowych w miejscu przeprowadzenia etapu rejonowego konkursu,
  - 4) kierowanie pracami komisji w celu zapewnienia rzetelnej analizy i sprawiedliwej oceny prac konkursowych uczniów zgodnie z kryteriami opracowanymi przez autora testu; każda praca powinna być czytelnie podpisana przez członka Rejonowej Komisji Konkursowej sprawdzającego pracę i przewodniczącego Rejonowej Komisji Konkursowej,
  - 5) rozkodowanie prac po ich sprawdzeniu i ocenieniu przez Rejonową Komisję Konkursową,
  - 6) wprowadzenie do *Bazy Konkursowej* wyników etapu rejonowego i przesłanie uzupełnionej *Bazy Konkursowej*, w ciągu 7 dni od dnia przeprowadzenia etapu rejonowego, na adres e-mail: konkursy.sp@ko.poznan.pl
  - 7) sporządzenie w formie pisemnej i elektronicznej protokołu z prac Rejonowej Komisji Konkursowej według wzoru stanowiącego **załącznik nr 2 i 2a**.
  - 8) przesłanie do Kuratorium Oświaty w Poznaniu, w ciągu 7 dni od dnia przeprowadzenia etapu rejonowego protokołu z przebiegu etapu rejonowego: drogą elektroniczną na adres e-mailowy Kuratorium Oświaty konkursy.sp@ko.poznan.pl oraz drogą pocztową na adres:
Kuratorium Oświaty w Poznaniu
ul. Kościuszki 93
61-716 Poznań (z dopiskiem na kopercie wskazującym nazwę konkursu);

- przesłane dokumenty powinny być należycie ostemplowane pieczętą szkoły i podpisane przez wszystkich członków Rejonowej Komisji Konkursowej,
- 9) ogłoszenie wyników trzeciego dnia od daty przeprowadzenia etapu rejonowego konkursu w formie elektronicznej poprzez umieszczenie wykazu uczniów na stronie internetowej szkoły, w której odbył się etap rejonowy (lista uczniów powinna być zakodowana),
  - 10) przesłanie/przekazanie prac uczniów zakwalifikowanych do etapu wojewódzkiego, wraz z kopią protokołu z prac Rejonowej Komisji Konkursowej, do przewodniczącej Wojewódzkiej Komisji Konkursowej w ciągu 7 dni od daty przeprowadzenia etapu rejonowego konkursu,
  - 11) uporządkowanie, zabezpieczenie i przekazanie prac uczniów niezakwalifikowanych do etapu wojewódzkiego wraz z kopią protokołu dyrektorowi szkoły, w której odbył się etap rejonowy konkursu.

Rozdział 4 **ETAP WOJEWÓDZKI**

- §33. Etap wojewódzki Wojewódzkiego Konkursu Przyrodniczego odbędzie się w dniu **24 marca 2017 r. (piątek) o godz. 13⁰⁰**. Wykaz miejsc przeprowadzenia etapów wojewódzkich konkursów opublikowany zostanie na stronie internetowej Kuratorium Oświaty w Poznaniu w zakładce *Konkursy/Konkursy przedmiotowe w roku szkolnym 2016/2017* na 3 tygodnie przed terminem konkursu.
- §34. Etap wojewódzki organizuje i przeprowadza Wojewódzka Komisja Konkursowa powołana przez Wielkopolskiego Kuratora Oświaty.
- §35. Przewodniczącą Wojewódzkiej Komisji Konkursu Przyrodniczego dla uczniów szkół podstawowych jest pani Ewa Zaran-Jaszczak.
- §36. Czas przeznaczony na rozwiązanie zadań wynosi **60 minut**.
- §37. Wyniki konkursu ogłaszane są w formie komunikatu, w wersji elektronicznej, trzeciego dnia od daty przeprowadzenia etapu wojewódzkiego konkursu.
- §38. Finalistą konkursu zostaje uczestnik etapu wojewódzkiego, który otrzyma co najmniej 30% punktów, tj. 12 punktów.
- §39. Laureatem Wojewódzkiego Konkursu Przyrodniczego zostaje uczestnik etapu wojewódzkiego, który otrzyma **minimum 34 na 40** możliwych do zdobycia punktów. W przypadku, gdy żaden uczestnik konkursu nie uzyska minimum 34 punktów, tytuł laureata otrzyma do 25% uczestników etapu wojewódzkiego z najwyższymi wynikami.
- §40. 1. Do zadań przewodniczącego Wojewódzkiej Komisji Konkursowej należy:
- 1) odebranie, **na 1 dzień przed konkursem**, z Kuratorium Oświaty w Poznaniu testów wraz ze schematem oceniania, ich przechowanie i zabezpieczenie do dnia przeprowadzenia etapu wojewódzkiego konkursu,
  - 2) przeprowadzenie kodowania prac konkursowych uczestników,
  - 3) kierowanie pracami Wojewódzkiej Komisji Konkursowej; zapewnienie należytych warunków pracy dla uczestników, przestrzeganie ustalonych zasad organizacyjnych i regulaminowych,
  - 4) kierowanie pracami komisji w celu zapewnienia rzetelnej analizy i sprawiedliwej oceny prac konkursowych uczniów zgodnie z kryteriami opracowanymi przez autora testu, każda praca powinna być czytelnie

- podpisana przez członka Wojewódzkiej Komisji Konkursowej sprawdzającego pracę i przewodniczącego Wojewódzkiej Komisji Konkursowej,
- 5) rozkodowanie prac po ich sprawdzeniu i ocenieniu przez Wojewódzką Komisję Konkursową,
  - 6) sporządzenie protokołu z przebiegu etapu wojewódzkiego wraz z wykazem laureatów i finalistów według wzoru stanowiącego [załącznik nr 3, 3a i 3b](#),
  - 7) wprowadzenie do *Bazy Konkursowej* wyników etapu wojewódzkiego i przesłanie uzupełnionej *Bazy Konkursowej*, w ciągu 7 dni od dnia przeprowadzenia etapu wojewódzkiego, na adres e-mail: konkursy.sp@ko.poznan.pl
  - 8) przesłanie do Kuratorium Oświaty w Poznaniu, w ciągu 7 dni od dnia przeprowadzenia etapu wojewódzkiego protokołu z przebiegu etapu wojewódzkiego:
drogą elektroniczną na adres e-mailowy Kuratorium Oświaty w Poznaniu konkursy.sp@ko.poznan.pl
oraz drogą pocztową na adres:
Kuratorium Oświaty w Poznaniu
ul. Kościuszki 93
61-716 Poznań (z dopiskiem na kopercie wskazującym nazwę konkursu),
  - 9) ogłoszenie wyników, trzeciego dnia od daty przeprowadzenia etapu wojewódzkiego konkursu, w formie elektronicznej poprzez umieszczenie wykazu uczniów na stronie internetowej szkoły, w której odbył się etap wojewódzki (lista uczniów powinna być zakodowana),
  - 10) uporządkowanie, zabezpieczenie i przekazanie prac konkursowych wraz z kopią protokołu dyrektorowi szkoły, w której przeprowadzony został etap wojewódzki konkursu,
  - 11) rozpatrywanie, wraz z innymi członkami komisji, odwołań i zażaleń związanych z organizacją i przebiegiem etapów rejonowego i wojewódzkiego,
  - 12) niezwłoczne przekazanie protokołu z rozpatrzenia odwołań dotyczących przebiegu konkursu do Wojewódzkiego Koordynatora Konkursów.

Dział II TRYB ODWOŁAWCZY

- §41. 1. Odwołania dotyczące organizacji i przebiegu konkursu mogą składać rodzice (prawni opiekunowie) uczestników konkursu w ciągu 3 dni roboczych od daty ogłoszenia wyników konkursu:
- 1) po etapie szkolnym do przewodniczącego Szkolnej Komisji Konkursowej,
  - 2) po etapie rejonowym i wojewódzkim do przewodniczącego Wojewódzkiej Komisji Konkursowej, na adres e-mail ewa.zaran-jaszczak@sp1.poznan.pl
2. Odwołania muszą zawierać: imię i nazwisko osoby składającej pismo, adres (kod pocztowy, miejscowość, ulica, nr domu) oraz dokładne dane uczestnika konkursu (imię, nazwisko, data i miejsce urodzenia, nazwa szkoły).
- §42. Odwołania wniesione z naruszeniem § 41 nie będą rozpatrywane.
- §43. Na wniosek złożony do przewodniczącego Komisji Konkursowej przez rodziców (prawnych opiekunów) uczestników konkursu sprawdzona i oceniona praca może być udostępniona do wglądu lub wykonania fotografii, w ciągu 3 dni od ogłoszenia wyników (po okazaniu legitymacji przez ucznia i dowodu osobistego przez rodzica),

przez przewodniczącą lub osobę przez niego wyznaczoną, po wcześniejszym umówieniu się z przewodniczącym Komisji Konkursowej. Prawo wglądu do pracy lub wykonania fotografii mają jedynie uczeń w obecności rodziców (opiekunów prawnych) lub rodzice (opiekunowie prawni) ucznia. Czas wglądu do pracy określa przewodniczący lub osoba przez niego wyznaczona.

- §44. Po niezwłocznym rozpatrzeniu odwołań przez Wojewódzką Komisję Konkursową, w skład której wchodzi przewodniczący i dwóch członków komisji, jej decyzja jest ostateczna.
- §45. Protokół z rozpatrywania wniesionych odwołań sporządza przewodniczący właściwej komisji wg wzoru stanowiącego [załącznik nr 4](#). Protokół z rozpatrzenia odwołań po etapie szkolnym przekazuje się elektronicznie przewodniczącemu Wojewódzkiej Komisji Konkursowej.
- §46. Ostateczne decyzje w sprawach spornych nieobjętych regulaminem podejmuje przewodniczący Wojewódzkiej Komisji Konkursowej.

DZIAŁ III

ZAKRES WIEDZY I UMIEJĘTNOŚCI WYMAGANYCH NA POSZCZEGÓLNYCH ETAPACH KONKURSU

Rozdział 1 ZAKRES WIEDZY

- §47. 1. ETAP SZKOLNY
- 1) cechy budowy i podstawowe czynności życiowe organizmów: komórka, tkanka, narząd, układ narządów, organizm, odżywianie (samożywność i cudzożywność), oddychanie, rozmnażanie, poruszanie się, wydalanie, wzrost i rozwój, reakcje na bodźce;
  - 2) organizm człowieka: budowa i funkcje układu pokarmowego, oddechowego, krwionośnego, rozrodczego, ruchu, oko i ucho jako narządy zmysłów, etapy rozwoju człowieka ze szczególnym uwzględnieniem dojrzewania biologicznego, zasady zdrowego stylu życia, higieny, bezpieczeństwa, pierwsza pomoc w urazach;
  - 3) orientacja w terenie, plan, mapa: kierunki główne i pośrednie oraz ich wyznaczanie, skala, rysunek poziomicowy, podstawowe znaki topograficzne spotykane na mapach, czytanie i interpretacja mapy, planu;
  - 4) krajobrazy nizinne, wyżynne, górskie: krainy geograficzne Polski i ich rozmieszczenie, krajobrazy naturalne i przekształcone przez człowieka, , największe atrakcje turystyczne Polski;
  - 5) wody powierzchniowe Polski, ich rodzaje, czynniki warunkujące życie w wodzie; typowe rośliny i zwierzęta słodkowodne, przystosowania ich budowy zewnętrznej i czynności życiowych do środowiska życia;
  - 6) typowe organizmy lasu, łąki, pola uprawnego; przystosowania budowy zewnętrznej i czynności życiowych organizmów lądowych do środowiska życia;
  - 7) gatunki roślin występujące w Polsce wg § 48 pkt.1.12) i uprawiane w Polsce wg § 48 pkt.1.13)
  - 8) rośliny uprawne i zwierzęta hodowane przez człowieka, w tym w pracowni przyrodniczej, podstawowe zasady opieki nad nimi; popularne rośliny

- doniczkowe, zawierające substancje trujące lub szkodliwe dla człowieka, zasady postępowania z nimi;
- 9) typy lasów; gleb i skał występujących w Polsce, las, pole i łąka jako ekosystemy;
  - 10) formy ochrony przyrody stosowane w Polsce, gatunki chronione z listy zamieszczonej w § 48 pkt.1.12), parki narodowe (ich symbole, rozmieszczenie na mapie, typowe organizmy i charakterystyczne elementy), zasady zachowania na obszarach chronionych;
  - 11) Polska w Europie: sąsiedzi Polski, stolice państw sąsiadujących;
  - 12) pogoda i jej składniki, klimat, obserwacje meteorologiczne, przyrządy meteorologiczne, jednostki pomiaru, podstawowe obliczenia (amplituda i średnia), mapa pogody, znaki synoptyczne;
2. ETAP REJONOWY - na tym etapie konkursu obowiązują wiadomości ujęte w etapie szkolnym oraz następujące treści:
- 1) gatunki zwierząt występujące w Polsce wg § 48 pkt.1.12).
  - 2) parki krajobrazowe województwa wielkopolskiego (ich symbole, rozmieszczenie, najbardziej charakterystyczne organizmy i elementy);
  - 3) zależności występujące w środowisku przyrodniczym: sieci pokarmowe, drapieżnictwo, pasożytnictwo, symbioza, współzależności między czynnikami abiotycznymi i organizmami żywymi;
  - 4) trzy stany skupienia substancji i ich wzajemne przemiany, właściwości różnych substancji i ich zastosowanie, metale i niemetale, mieszaniny jednorodne, niejednorodne i ich rozdzielanie, woda i roztwory wodne (rozpuszczanie i krystalizacja), rozpuszczalność ciał stałych i gazów, zależność gęstości wody od temperatury i jej skutki;
  - 5) przemiany odwracalne i nieodwracalne, przemiany chemiczne znane z życia codziennego: spalanie, korozja, ścinanie białka;
  - 6) drobinowy model budowy materii: ułożenie cząsteczek w substancjach, gęstość substancji, właściwości ciał stałych, cieczy i gazów (kształt i ściśliwość); przykłady ruchu drobin w gazach i cieczach (dyfuzja), rozszerzalność cieplna ciał stałych, gazów i cieczy;
  - 7) podstawowe zjawiska fizyczne: elektryczne (elektryczność statyczna, prąd elektryczny, jego źródła i przepływ w obwodzie, przewodniki i izolatory), magnetyczne (właściwości magnesów i ich wzajemne oddziaływanie, pole magnetyczne Ziemi, działanie kompasu), optyczne (prostoliniowe rozchodzenie się światła, odbicie, załamanie, rozpraszanie, rozszczepianie światła, barwy w przyrodzie, prędkość światła) i akustyczne (dźwięk jako fala, prędkość rozchodzenia się dźwięków w różnych ośrodkach, amplituda i częstotliwość dźwięku, ultradźwięki, infradźwięki);
  - 8) rozmieszczenie kontynentów i oceanów na kuli ziemskiej, wielcy podróżnicy i ich odkrycia;
  - 9) krajobrazy świata (wilgotny las równikowy, sawanna, step, gorąca pustynia, krajobraz śródziemnomorski, lasy liściaste, tajga, tundra, pustynia lodowa), warunki klimatyczne, organizmy roślinne i zwierzęce typowe dla poszczególnych stref krajobrazowych i ich przystosowania, rozmieszczenie stref krajobrazowych na kuli ziemskiej, diagramy klimatyczne;
  - 10) współrzędne geograficzne;

3. ETAP WOJEWÓDZKI - na tym etapie konkursu obowiązują wiadomości ujęte w etapie szkolnym i rejonowym oraz następujące treści:
- 1) przykłady różnorodności bakterii, protistów, grzybów, roślin, i zwierząt: przynależność do danego królestwa, środowisko ich życia, charakterystyczne cechy budowy;
  - 2) podstawowe zjawiska mechaniczne (ruch i jego prędkość, siły w przyrodzie, tarcie i opór powietrza);
  - 3) Ziemia w Układzie Słonecznym (jej kształt, wielkość, budowa), kolejność ułożenia planet od Słońca, teoria heliocentryczna Kopernika, podstawowe pojęcia astronomiczne (planeta, gwiazda, księżyc, planetoida, kometa, galaktyka, rok świetlny);
  - 4) Ruch obiegowy i obrotowy Ziemi oraz ich skutki, różnice czasu na Ziemi - obliczanie czasu słonecznego, strefy czasowe;
  - 5) degradacja środowiska: przyczyny i skutki zmian zachodzących w środowisku, związek z formami działalności ludzi, wpływ na zdrowie człowieka, dostrzeganie problemów, badanie ich w konkretnych przypadkach, przeprowadzenie prostych dowodów.

Rozdział 2 **ZAKRES UMIEJĘTNOŚCI**

- §48. 1. Na każdym etapie konkursu uczeń powinien wykazać się umiejętnościami:
- 1) obserwacji przyrodniczych składników środowiska, ich mierzenia oraz opisywania;
  - 2) gromadzenia i integrowania wiedzy koniecznej do opisywania zjawisk przyrody;
  - 3) planowania i prowadzenia prostych doświadczeń oraz ich dokumentowania;
  - 4) przeprowadzania analizy, wyjaśniania zjawisk fizycznych i podstawowych procesów chemicznych;
  - 5) orientacji na planie i mapie;
  - 6) odkrywania prawidłowości i dostrzegania analogii;
  - 7) czytania i interpretowania map;
  - 8) czytania, interpretowania oraz tworzenia diagramów, wykresów, tabel;
  - 9) stosowania pojęć do rozwiązywania problemów;
  - 10) wykorzystania narzędzi matematyki oraz formułowania sądów opartych na matematycznym rozumowaniu;
  - 11) wykorzystania wiedzy o charakterze naukowym do identyfikowania i rozwiązywania problemów oraz formułowania wniosków.
  - 12) rozpoznawania na ilustracjach wymienionych niżej gatunków roślin i zwierząt występujących w Polsce; (*) oznacza gatunki chronione
    - a) rośliny zielne:
      - babka zwyczajna,
      - chaber bławatek,
      - dziewięciśń bezłodygowy (*),
      - grążel żółty,
      - grzybień biały (*),
      - jaskier ostry,
      - knieć błotna,

- koniczyna biała i czerwona,
  - kosaciec żółty,
  - mak polny,
  - mikołajek nadmorski (*),
  - mniszek lekarski,
  - niezapominajka błotna,
  - lilia złotogłów (*),
  - obuwik pospolity (*),
  - pałka szerokolistna,
  - pełnik europejski (*),
  - pierwiosnek wyniosły (*),
  - przyłuszczka pospolita,
  - rosiczka okrągłolistna (*),
  - sasanka zwyczajna,
  - stokrotka łąkowa (pospolita),
  - szafran spiski (*),
  - szarotka alpejska (*),
  - śnieżyczka przebiśnieg (*),
  - tatarak zwyczajny,
  - trzcina pospolita,
  - zawilec gajowy i żółty;
- b) drzewa, krzewy, pnącza i krzewinki:
- borówka brusznica,
  - borówka czarna (borówka czernica),
  - wrzos pospolity,
  - bluszcz pospolity,
  - bez czarny,
  - brzoza brodawkowata,
  - buk zwyczajny,
  - dęby: szypułkowy i bezszypułkowy,
  - głóg jednoszyjkowy,
  - grab pospolity,
  - jarząb pospolity,
  - jesion wyniosły,
  - kalina koralowa,
  - kasztanowiec zwyczajny,
  - klony: zwyczajny, jawor i polny,
  - leszczyna pospolita,
  - lipa drobnolistna,
  - olsza czarna,
  - robinia akacjowa,
  - rokitnik zwyczajny (*),
  - śliwa tarnina,
  - topole: czarna, biała, osika,
  - trzmielina pospolita (zwyczajna),
  - wawrzynek wilczczyko (*),
  - wiąz szypułkowy,
  - cis pospolity (*),

- jałowiec zwyczajny,
  - jodła pospolita,
  - modrzew europejski,
  - sosna limba (*),
  - sosna zwyczajna,
  - świerk pospolity;
- c) bezkręgowce:
- stawonogi:
    - pajęczaki: tygrzyk paskowany, krzyżak ogrodowy, kątnik domowy, kosarz pospolity;
    - owady: pływak żółto-brzeżek, kozioróg dębosz (*), jelonek rogacz (*), paż żeglarz (*), biedronka siedmiokropka, turkuć podjadek, stonka ziemniaczana, bielonek kapustnik, pasikonik zielony, osa pospolita, pszczoła miodna, trzmiel ziemny (*), żagnica zielona (*), modliszka zwyczajna (*);
  - mięczaki:
    - małże: omulek jadalny, sercówka jadalna, szczeżuja wielka (*);
    - ślimaki: winniczek (*), błotniarka stawowa, zatoczek rogowy, wstężyk ogrodowy, pomrów wielki;
- d) kręgowce:
- ryby: jesiotr (*), szczupak, sum, okoń, iglicznia (*), węgorz, karp, ciernik,
  - wszystkie gatunki płazów (*) i gadów (*) występujących w Polsce;
  - ptaki:
    - batalion (*),
    - bażant,
    - bąk (*),
    - bielik (*),
    - bociany: biały (*) i czarny (*),
    - czajka (*),
    - czapla siwa (*),
    - dudek (*),
    - dzięcioły: duży (*) i zielony (*),
    - gawron (*),
    - gil (*),
    - głuszec (*),
    - grubodziób (*),
    - jaskółki: oknówka (*) i dymówka (*),
    - jemioluszcza (*),
    - kaczka krzyżówka,
    - kawka (*),
    - kormoran (*),
    - kos (*),
    - kowalik (*),
    - kruk (*),
    - krzyżodziób świerkowy (*),
    - kuropatwa,

- łabędź niemy (*),
  - łyska,
  - mewy: siodłata (*) i śmieszka (*),
  - myszołów (*),
  - perkoz dwuczuby (*),
  - pliszki: siwa (*), żółta (*),
  - puchacz,
  - pustułka (*),
  - puszczyk (*),
  - remiz (*),
  - rudzik,
  - rybołów (*),
  - skowronek (*),
  - sikory: modraszka (*), bogatka (*),
  - sójka (*),
  - sroka (*),
  - szczygieł (*),
  - szpak (*),
  - wilga (*),
  - wrona siwa (*),
  - wróble: domowy (*) i mazurek (*),
  - zięba (*),
  - zimorodek (*),
  - żołą (*),
  - żuraw (*);
- ssaki:
- badylarka (*),
  - borsuk,
  - bóbr europejski (*),
  - chomik europejski (*),
  - dzik,
  - foka szara (*),
  - gacek brunatny (gacek wielkouch) (*),
  - gronostaj (*),
  - jeleń (szlachetny),
  - jeż europejski (*),
  - kozica (*),
  - kret (*),
  - kuny: domowa i leśna,
  - lis,
  - łasica (*),
  - łoś,
  - morświn (*),
  - niedźwiedź brunatny (*),
  - nornica ruda,

- popielica (*),
- ryś (*),
- sarna,
- suseł perełkowany (*),
- świstak (tatrzański) (*),
- wiewiórka pospolita (*),
- wilk (*),
- wydra (*),
- zając szarak i bielak (*),
- żbik (*)
- żubr (*).

13) rozpoznawania na ilustracjach charakterystycznych roślin uprawianych w Polsce:

- jęczmień,
- kukurydza,
- owies,
- pszenica,
- żyto
- len,
- chmiel,
- tytoń,
- rzepak.

DZIAŁ IV

WYKAZ LITERATURY PRZYGOTOWUJĄCEJ DO UDZIAŁU W KONKURSIE ORAZ STANOWIĄCEJ POMOC DLA NAUCZYCIELA I UCZNIA

§49. 1. ETAP SZKOLNY

- 1) Podręczniki szkolne i zeszyty ćwiczeń z przyrody dla klas IV – VI szkoły podstawowej, dopuszczone do użytku szkolnego przez MEN.
- 2) e-podręcznik do przyrody ORE „Świat pod lupą” - www.epodreczniki.pl
- 3) Atlasy do przyrody dopuszczone do użytku szkolnego przez MEN
- 4) Dostępne atlasy i przewodniki do rozpoznawania roślin i zwierząt, np. Ptaki. Przewodnik Collinsa, www.ptaki.info , www.wlin.pl

2. ETAP REJONOWY i WOJEWÓDZKI

- 1) Podręczniki szkolne i zeszyty ćwiczeń z przyrody dla klas IV – VI szkoły podstawowej, dopuszczone do użytku szkolnego przez MEN, ze szczególnym uwzględnieniem zadań i pytań o charakterze twórczym.
- 2) e-podręcznik do przyrody ORE „Świat pod lupą” - www.epodreczniki.pl
- 3) Atlasy do przyrody dopuszczone do użytku szkolnego przez MEN
- 4) Oficjalna strona Zespołu Parków Krajobrazowych Województwa Wielkopolskiego www.zpkww.pl
- 5) Dostępne atlasy i przewodniki do rozpoznawania roślin i zwierząt, np. Ptaki. Przewodnik Collinsa, www.ptaki.info , www.wlin.pl

*Przewodnicząca
Wojewódzkiej Komisji Konkursu Przyrodniczego
Ewa Zaran-Jaszczak*